

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Homiliarius (Lectionarius) - Cod. Aug. perg. 16

[S.l.], [11. Jh.]

Beatus Gregorius papa: Homilie zu der Evangelienlesung

[urn:nbn:de:bsz:31-6697](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-6697)

studii spiritualis exercitio prom-
tos iam iamq. ac dociles in-
uenit. his libertate ac digni-
tate magistri quasi quietus
saluator residens. mystica
quaeq. de supernis intimat.
Quae spiritualium differentia
perfectuum in israeliticae ple-
bis est habitu pulcherrimis
expressa figuris. ubi uulgus
omne quibuslibet uestibus
utens in quattuor angulis
palliorum hiacynthinae sibi
fimbrias est facere praecipit.
Sacerdotes quattuor habere
uestes. totidem mysticis co-
loribus mira uarietate di-
stinctas. pontifices et eaque
sacerdotes et alia quattuor
indumenti genera. colorum
quidem eorundem sed subli-
mioris gratia dignitatis. &
auro interlucente corusca
et patriarcharum atq. ipsi

us dni nomine redimita gesta-
re. Quae per singula uel
exponere uel solum propo-
nere proprii industriam
spectat operis.

**IN ESTIUIT MARTYR &
LEC. SCI. EU. SEC. MIII.**

In illo temp. dixit ihc discipu-
lissius. **S**i quis uult post
me uenire. abneget semet
ipsum. et tollat crucem suam
et sequatur me. Et reliq.

**OMELIA BEATI
GREGORII PP.
DE EADEM
LECTIONE.**

VIADN

AC REDEM

PTOR

nr nouus homo uent
in mundum. noua praepcepta
edidit mundo. Utae enim
nrae ueteri in uittis enutrite

contrarietatem opposuit no-
uitatis suae. Quid enim ue-
tus quid carnalis homo no-
uerat nisi sua retinere. Alie-
na rapere si possit. concupis-
cere si non posset. Sed caele-
stis medicus singulis quib. q.
uitis obuantia adhibet
medicamenta. Nam sicut
aeste medicinae calida fri-
gidis frigida calidis curan-
tur. Ita dñs nr̄ contraria
opposuit praedicamenta
peccatis. Ut lubricis conti-
nentiam. tenacibus largita-
tem. iracundis mansuetudi-
nem. elatis praeciperet hu-
militatem. Certe cum se se-
quentibus noua mandata
proponeret dixit. Nisi quis
renunciauerit omnibus que
possidet. non potest meus
esse discipulus. Ac si a peste
dicat. Qui per uitam uete-

rem aliena concupiscitis. per
nouae conuersationis studi-
um et curā largimini. Quid
uero in hac lectione dicat au-
di uimus. Qui uult post me
uenire abneget semetipsū.
Ibi dicitur ut abnegemus nr̄a.
hic dicitur ut abnegemus
nos. Et foisse laboriosū
non est homini relinquere
sua. sed ualde laboriosum
relinquere semetipsum.

Minus quippe est abnegare
quod habet. ualde enim mul-
tum est abnegare quod est.
Ad se aut nobis uenientibus
dñs praecipit ut renuntiem⁹
nr̄is. quia qui ad fidei agonē
uenimus. luctam contra ma-
lignos sp̄s sumimus. Nihil
aut maligni sp̄s in hoc mun-
do proprium possident.
nudi ergo cum nudo luctari
debemus. Nam si uestitus

quisque cum nudo luctat
citius ad terram deicitur
quia habet unde teneat.
Quid enim sunt terrena omnia
nisi quaedam corporis in
dumenta. Qui ergo contra
diabolum ad certamen pro
perat. uestimenta abiciat
ne succumbat. Nil in hoc
mundo amando possideat.
nullas rerum labentium
delectationes requirat. ne
unde ad uotum tegitur.
ad casum inde teneatur.
Nec tamen sufficit nostra relin
quere. nisi relinquamus et
nos. Quid est quod dicimus
relinquamus et nos. Si er
go nos ipsos relinquimus
quo ibimus ex nos. uel
quis est qui uadit si se dese
ruit. Sed aliud sumus per
peccatum lapsi. Aliud per
naturam conditi. Aliud quod

fecimus. aliud quod facti sumus.
Relinquamus nos met ipsos.
quales peccando nos fecimus
et maneamus nos ipsi quales
per gratiam facti sumus.
Ecce et enim qui superbus fuit
si conuersus ad xpm humilis
factus est. semetipsum reli
quit. Si luxuriosus quisq.
ad continentiam uitam mu
tauit. abnegauit utiq. quod
fuit. Si auarus quisq. ambi
re iam desinit. et largiri di
dit propria qui prius ali
ena rapiebat. procul dubio
semetipsum reliquit. Ipse
quidem est per naturam.
sed non est ipse per malicia.
Hinc enim scriptum est. Ueste
impios et non erunt. Con
uersi namq. impii non erunt
non quia omnino non erunt
in essentia. sed scilicet non e
runt in impietatis culpa.

Tunc ergo nosmet ipsos relin-
 quimus tunc nos ipsos abne-
 gamus cum utramque quod
 per uetustatem fuimus. et ad
 hoc nitimur quod per nouita-
 tem uocamur. Pensamus
 quomodo se paulus abnega-
 uerat qui dicebat. uiuo au-
 lam non nego. Extinctus qui
 pe fuerat saeuus ille perse-
 cutor. et uiuere coeperat
 praedicator pius. Si enim
 ipse esset. pius profecto non
 esset. Sed qui se uiuere dene-
 gat. dicat unde est quod scia
 uerba per doctrinam uerita-
 tis clamat. Protinus subdit.
 Uiuo uero in me xpo. Ac si a-
 perte dicat. Ego quidem
 a me et ipso extinctus sum
 quia carnaliter non uiuo.
 sed tamen essentialiter mor-
 tuus non sum. quia in xpo spi-
 ritualiter uiuo. Dicat ergo

ueritas dicat. Siquis uult
 post me uenire abneget se-
 met ipsum. quia nisi quis a
 semet ipso deficiat. ad eum
 qui super ipsum est non app-
 pinquat. Nec ualet appre-
 hendere quod ultra ipsum e-
 sine scierit mactare quod est.
 Sic holerum plantae transpo-
 nuntur ut proficiant. atq.
 ut ita dixerim eradicantur
 ut crescant. Sic rerum semi-
 na in terrae amixtione de-
 ficiunt. et in reparatione sui
 generis uberius assurgunt.
 Unde enim uidentur perdidis-
 se quod erant. Inde accipiunt
 hoc apparere quod non erant.
 Sed iam qui se a uicis abnegat.
 exquirendae eius uirtutes
 sunt in quibus crescat. Nam
 cum dictum est. qui uult post
 me uenire abneget semet
 ipsum. protinus additur.

tollat crucem suam cotidie
et sequatur me. Quobus &
enim modis crux tollitur: cū
aut per abstinentiam affici-
tur corpus. aut per compas-
sionem proximi affligitur
animus. Pensemus quali-
ter utroq. modo paulus cru-
cem suam tolerat qui dicebat
Castigo corpus meum et in ser-
uitutem redigo. ne forte alius
praedicans. ipse reprobus ef-
ficiar. Ecce in afflictione
corporis audiuius crucem
carnis. audiamus nunc in
compassione proximi cruce-
mentis. ait. Quis infirmat
et ego non infirmor. quis scan-
dalizatur et ego non uror.
Perfectus quippe praedica-
tor ut exemplum daret ab-
stinentiae. crucem portabat
in corpore. Et quia in se tra-
hebat damna infirmitatis

alienae crucem portabat in
corde. Sed quia ipsis uirtuti-
bus quaedam uicia iuxta sunt.
dicendum nobis est quod ui-
cium abstinentiam carnis.
et quod obsideat compassio-
nem mentis. Euius enim
abstinentiam carnis. non
numquam uana gloria obsi-
det. quia dum tenuitas in cor-
pore. dum pallor in uultu
respicitur. uirtus patefacta
laudatur. Et tanto se celeri-
us foras fundit. quanto ad
humanos oculos per ostensū
pallorem exiit. Et plerūq.
fit ut quod causa di agi cre-
ditur pro solis humanis fauo-
ribus agatur. Quod bene
simon ille significat qui in-
uentus in itinere. crucem do-
minicam in angariam postat.
Aliena quippe onera in anga-
ria portantur. quando per

uanitatis studium aliquid ge-
 ritur. Qui ergo per simonem
 designantur. nisi abstinentes
 et arrogantes. qui per absti-
 nentiam quidem carnem affi-
 ciunt. sed fructum abstinentie
 interius non requirunt. Cru-
 cem ergo dñi in angariam si-
 mon portat. quia cum ad opus
 bonum ex bona uoluntate
 non ducitur. rem iusticie
 sine fructu peccator operatur.
 Unde isdem simon crucem por-
 tat. sed non moritur. quia ab-
 stinentes et arrogantes. per
 abstinentiam quidem corpus
 afficiunt. sed per desiderium
 glorie mundo uiuunt.
 Compassionem uero animi ple-
 rumq. latenter. obsidet pie-
 tas falsa. ut hanc nonnumqua-
 usq. ad condescendendum uitius
 pertrahat. dum ad culpas
 quisq. non debeat compassionē

exercere sed zelum. Compas-
 sio quippe homini. et rectitu-
 do uicis debetur. ut in uno
 eodemq. homine et diligam
 bonum quod factus est. et
 persequamur mala quae fe-
 cit. Ne dum culpas incaute
 remittimus. non iam per
 caritatem compati. sed per
 negligentiam concedisse ui-
 deamur. Sequitur. Qui
 enim uoluerit animam suā
 saluam facere. perdet eam.
 Et qui perdidit animam suā
 propter me. saluam eam fa-
 ciet. Sic dicitur fidei. qui
 uoluerit animam suam sal-
 uam facere. perdet eam. et
 qui perdidit animam suā
 propter me. saluam eam fa-
 ciet. ac si agricolae dicatur.
 Frumentum si seruas. perdes.
 si seminas. renouas. Quis
 enim nesciat quod frumentū

cum in semine mittitur. perit
ab oculis. in terra deficit.
sed unde putrescit in pulue
re. inde uiridescit in renoua
tione. Quia uero sc̄a eccle
sia aliud tempus habet per
secutionis atq. aliud pacis.
redemptor nr̄ ipsa eius tem
pora distinguit in praeceptis.
Nam persecutionis tempore
ponenda est anima. pacis
aut tempore ea quae ampli
us dominari possunt fran
genda sunt desideria terre
na. Unde et nunc dicitur.
Quid enim proficit homo. si
lucretur totum mundum
se aut perdat et detrimen
tum sui faciat. Cum perse
cutio ab aduersariis deest.
ualde uigilantius cor custo
diendum est. Nam pacis
tempore quia licet uiuere.
libet etiam ambire. Quae

profecto auaricia bene com
pescitur si ipse status ambi
entis sollicitè consideretur.
Nam cur instat ad colligendū
quando stare non potest ipse
qui colligit. Cursum ergo
suum quisq. consideret. et
cognoscit sibi posse sufficere
parua quae habet. Sed for
tasse metuit ne in huius uite
itinere sumptus desit. Longa
nr̄ desideria increpat uia
breuis. In cassum multa por
tantur. cum iuxta est quo
pergitur. Plerumq. autem
et auariciam uincimus. sed
adhuc obstat quod uia recti
tudinis minori tenemus custo
dia perfectionis. Nam saepe
labentia cuncta despici
mus. sed tamen adhuc hu
manae uerecundiae usupre
pedimur. ut rectitudinem
quam seruamus in mente.

nondum exprimere ualeamus in uoce. Et tanto di faciem ad iusticiae defensionem neglegimus quanto humanas facies contra iusticiam ueremur. Sed huic quoque uulneri congruum subiungitur medicamentum cum dominus dicit. Qui me erubuerit et meos sermones. hunc filius hominis erubescit cum uenerit in maiestate sua et patris et sanctorum angelorum. Sed ecce nunc apud se homines dicunt. nos iam dominum et sermones eius non erubescimus quia aperta cum uoce profiteamur. Quibus ego respondo quod in hac plebe christiana sunt nonnulli qui christum ideo confitentur quia cunctos christianos esse aspiciunt. Nam si nomen christi in tanta hodie gloria non esset. tot pro

fessores christi sancta ecclesia non haberet. Non ergo ad probationem fidei uox sufficit professionis. quam defendit aue recundia professio generalitatis. Est tamen ubi se quisque interroget ut in confessione christi se ueraciter probet. si non iam nomen eius erubescit. si plenae uirtute mentis hominum pudorem subdidit. Certe enim persecutionis tempore erubescere poterant fideles substantiis nudari et dignitatibus dei. uerbis affligi. Pacis autem tempore quia haec animis persecutionibus desunt. est aliud ubi ostendamus nobis. Ueremur saepe a proximis despici. dedignamur iniurias uerbi tolerare si contingat iurgium fortasse cum proximo. erubescimus priores satis

facere. Cor quippe carnale
dum huius uitae gloriae quaerit.
humilitatem respuit. et
plerumque ipse homo qui irascitur.
discordanti sibi reconciliari appetit.
sed ire ad satisfaciendum prior erubescit.
Pensemus facta ueritatis ut uideamus
quo iaceant nostrae prauitatis actiones.
Si enim membra summi capitis sumus.
imitari eum cui conectimur debemus.
Quidnamque ad nostrae eruditionis exemplum
paulus egregius praedicator dicit.
Pro christo legatione fungimur
tamquam deo exhortante per nos.
obsecramus pro christo reconciliamini deo.
Ecce inter nos et deum discordiam
peccando fecimus. et tamen ad nos
deus suos legatos prior misit.
ut nos ipsi qui peccauimus ad pacem dei
rogati ueni-

amus. Erubescat ergo humana
superbia. confundatur quisque
si non satisfaciat prior proximo.
quando post culpam nostram
utei reconciliari debemus.
et ipse quoque qui offensus est
legatis interuenientibus obsecrat deum.
Sequitur. **D**ico autem uobis.
Uere sunt hic aliqui stantes
qui non gustabunt mortem.
donec uideant regnum dei.
Regnum dei fratres karissimi non semper
in sacro eloquio uenturum regnum
dicitur. sed nonnumquam praesens
ecclesia uocatur. **U**nde scriptum est.
mittet filius hominis angelos suos.
et colligent de regno eius omnia
scandala. In illo quippe regno.
scandala non erunt. ubi profecto
reprobi non admittuntur.
Quo uidelicet exemplo colligitur.
quod

hoc loco regnum dī praesens
 ecclesia uocatur. Et quia non
 nulli ex discipulis usq. ad eo
 in corpore uicturi erant. ut
 ecclesiam dī constructam con
 spicerent. et contra mundi
 huius gloriam erectam. con
 solatoria promissione
 nunc dicitur. Sunt quidā
 de hic stantibus qui non gusta
 bunt mortem donec uideant
 regnum dī. Sed cum tanta
 dñs sub eundae mortis prae
 cepta ederet. quid necessari
 um fuit ut ad hanc subito
 promissionem ueniret. Quod
 si subtiliter attendamus
 quanta dispensatione pīcta
 tis agatur agnoscimus.
 Discipulis enim rudibus & iā
 de praesenti uita aliquid p
 mittendum fuit. ut possint
 robustius in futura solidari.
 Sic israhelitico populo ex aē

gypti terra liberando repro
 missionis terra promittitur.
 et cum uocandus esset ad do
 na caelestia terrenis promissi
 onibus suadetur. Cur hoc.
 ut dum esset aliquid quod
 euicino perciperet. illud iam
 fidelius crederet quod de lon
 gino audire potuisset.
 Carnalis etenim populus si
 parua non acciperet. magna
 non crederet. Om̄ps ergo
 dī largiendo terrena. suada
 ad caelestia. ut percipiens
 quod uideret. sperare disce
 ret quod minime uidebat.
 Et tanto solidior de inuisibi
 libus fieret. quanto eum ad
 spei certitudinem uisibilia
 promissa fulcirent. Unde
 recte quoq. per psalmistā
 dicitur. Dedit eis regiones
 gentium. et labores populo
 rum possederunt. Ut custo

diant iustificationes eius. et
legem eius exquirant. Sic
ergo hoc loco rudibus disci-
pulis ueritas loquens. ui-
dendum regnum di promit-
tit in terra ut hoc ab eis fide-
lius in caelo praesumatur.
Ex ipso itaq. regno quod iam
uidemus in mundo esse subli-
matum. speremus regnum
quod in caelo credimus per-
cipiendum. Nam sunt non
nulli qui xpianitatis nomi-
ne censentur. sed xpianita-
tis non habent fidem. Sola
esse uisibilia estimant. In
uisibilia non appetunt quia
nec esse suspicantur. Ad sco-
rum martyrum corpora con-
sistimus fr̄ mei. numquid
isti carnem suam in morte
darent. nisi eis certissime
constitisset esse uitam pro
qua mori debuissent. Et

ecce qui ita crediderunt mi-
raculis coruscant. Ad extin-
cta namque eorum corpo-
ra uiuentes aegri ueniunt
et sanantur. periuri ueniunt
et doemonio uexantur. doe-
moni aci ueniunt et liberan-
tur. Quomodo ergo uiuunt
illic ubi uiuunt sunt tot mira-
culis uiuunt hic ubi mortui
sunt. **E**m dico fr̄ breue
uerbo. sed non parua merito.
quam religiosis quibus da-
semoribus narrantibus ag-
nouit. **C**oethorum tempo-
re matrona quaedam fuit
ualde religiosa. quae ad ho-
rum martyrum ecclesiam
crebro ueniebat. Quadam
die dum ex more adoran-
dum uenisset. et egrediens
duos stantes sub peregrino
habitu monachos inuenit.
peregrinos credidit. daretis

aliquid elemosinae praecepit.
 sed priusquam eius erogator
 eis ad largiendam elemosinā
 propinquasset. Astiterunt illi
 uicinius et dixerunt. **T**u nos
 modo uisitas. nos te in diem
 iudicii requirimus. et quicquid
 possumus praestamus tibi.
Quo dicto. ab oculis eius ablati
 sunt. Territa illa ad orandū
 redit. seseq. in lacrimis proli-
 xius effudit. Et facta est post
 hoc tanto instantior in prece
 quanto certior de promissio-
 ne. **S**icut iuxta pauli uocem
 est fides sperandarum substan-
 tia rerum argumentum non
 apparentum. nequaquam iam
 dicimus ut uenturam uitam
 credatis. quia ecce ipsi qui in
 illa uiuunt humanis optatib.
 uisibiliter praesentantur.
Quod enim uideri potest meli-
 us dicitur sciri quam credi.

Uenturam ergo uitam nos dñs
 magis uoluit scire quam credere.
 quia eos quos inuisibiliter re-
 cipit. apud se uiuere nobis
 etiam uisibiliter ostendit.
Hos ergo fr̄s km̄ in causa ur̄i
 examinis quamcum districto
 iudice habetis patronos faci-
 te. hos in diem tanti terroris
 illius defensores adhibete.
Certe si apud quendam magnū
 iudicem causa quaelibet ur̄a
 esset die crastino uentilanda.
 totus hodiernus dies in cogi-
 tatione duceretur. patronū
 ur̄a fraternitas quaereret.
 magnisq. precibus ageret ut
 apud tantum iudicem sibi de-
 fensor ueniret. **E**cce districtus
 iudex ih̄c uenturus est. tanti
 illius angelorum archange-
 lorumq. concilii terror adhi-
 betur. in illo conuentu causa
 nr̄a discutitur. et tamen nos

patronos modo non quaeri
mus quos tunc defensores
habeamus. Assunt defenso
res nri scī martyres rogari uo
lunt atq. ut ita dixerim que
runt ut quaerantur. hos er
go adiutores urae operatio
nis quaerite. hos protectores
uri reatus inuenite. Quia ne
punire peccatores debeat.
rogari uult et ipse qui iudi
cat. Unde etiam longo tem
pore comminatur iram. et
tamen misericorditer ueniā
expectat. Sic aut nos et mise
ricordia eius refoueat. ut
nullomodo neglegentes red
dat. sic peccata nra pertur
bent. ut mens in desperatio
nem non proruat. Quia etsi
praesumentes metuumus. et
metuentes speramus. aeter
num regnum citius adeptu
ri sumus. per eum qui uiuit

et regnat dī cum patre in uni
tate spī scī. per omnia saecula
saeculorum amen.

INNATALE

UIRGINU

LEC. SCI. EU. SEC. MATH.

In illo temp. **D**ixit ihc di
scipulis suis. Simile est regnū
caelorum decem uirginibus.
quae accipientes lampades
suas exierunt obuiam spon
so et sponsae. Et reliqua.

OMELIA BEATI

AUGUSTINI EPI.

DE FAD. EM. LECTIO.

INTER PARABOLAS AONO

dictas solet quaerentes mul
tum exercere. ista quae de
decem uirginibus posita est.
Et multi quidem hinc mul
ta senserunt. quae non sint
praeter fidem. sed quomodo
partibus eius omnibus conue